

НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЯ ЗА ТЕАТРАЛНО И ФИЛМОВО ИЗКУСТВО
„Кр. Сарафов“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р П. Господинов

за дисертационния труд

**Предизвикателства пред актьора в европейския театър от началото на
XXI век. Актьорът в мултимедийния спектакъл върху английска
ренесансова драма**

от Миряна Стефанова Димитрова

От представените от кандидата документи за настоящия конкурс, става ясно, че са изпълнени формалните изисквания, което позволява дисертационния труд да бъде разглеждан по същество.

Приложената автобиография на г-ца Миряна Димитрова, говори за изследовател и теоретик със солидно образование и сериозни познания в областта на хуманитаристиката и изкуствознанието – бакалавър по театрално изкуство и философия (Лондон), магистър по драматургия (пак там), и вече придобита докторска степен по класическа литература. Има практически опит като драматург, преводач, експерт към различни проекти и т.н.

Предложеният за разглеждане труд е в обем от 147 стр., от които: съдържателна част 136 стр. плюс библиография. Разделен е на три глави с въведение и заключение. Приложени са още: автобиография, справка за приносите, публикации и автореферат.

Изследването има компилативно-интерпретативен характер, разгледани са много източници – театрални представления, теоретични трудове, театрална критика, интервюта и др. Цитатите са целесъобразни, в конструктивен обем и надлежно отбелязани. Изложението е цялостно, логично, хомогенно и завършено. Примерите са многобройни и адекватни на тезите. И тъй като става дума за представления от западноевропейската

театрална сцена, което значи, че не всеки четящ изследването е имал възможност да ги гледа, авторката съвсем логично използва и снимков материал, разбира се, без да прекалява и само за целите на разбираемостта.

Целта на изследването, формулирана от авторката е „да представи нова гледна точка към процесите на симбиотично развитие на Шекспировата драма (като съдържание) и съвременните мултимедийни похвати (като форма) на европейската театрална сцена в първите две десетилетия на XXI век.“ Спектаклите, които докторантката избира за онагледяване на своите тези са следните: „Зимна приказка“ (реж. Деклан Донелан, Cheek by Jowl, 2017 г.), „Бурята“ (реж. Грегъри Доран, Кралска Шекспирова компания, 2016 г.), „Хамлет“ (реж. Робърт Айк, театър Алмейда, Лондон 2017 г.), „Хамлет колаж“ (реж. Робер Лъопаж, Театър на нациите, Москва 2013 г.), „Shooting Shakespeare“ (реж. Анди Хей, Форкбиърд Фентъзи, 2004 г.), „2020: Буря“ и „2007: Макбет“ (реж. Гжегож Яжина, TR театър, Варшава), „Римски трагедии“ (Toneelgroep, Амстердам, реж. Иво ван Хове, 2007 г.); „Хамлет“ (Schaubühne Берлин, реж. Томас Остермайер, 2008 г.); неформалната Шекспирова трилогия на португалската трупа Театро Прага – „Сън в лятна нощ“ (2010 г.), „Бурята“ (2013 г.), „Тимон Атински“ (2019 г.) – с авторски колектив Андре Теодосио, Клаудия Жардим, Жосе Мария Виейра Мендес и Педро Пеним; „Макбет“ (Национален театър на Шотландия, реж. Джон Тифани и Анди Голдберг, 2012 г.).“

Основния въпрос, на който се опитва да даде отговор текстът, е до каква степен визуалното пресъздаване на събития в драматургичния текст и паратекст променя неговото въздействие и дали буквализирането на въображаемото не води до компрометиране на неговия смисъл. Разбира се, отговорът на такъв въпрос при многообразието на творчески похвати, технически нововъведения и непрекъснато променяща очакванията си публика, няма как да бъде еднозначен, което се потвърждава и в резултат на изследването. В заключението авторката отбелязва: „оценката на базата на анализирания материал, може да се синтезира по следния начин – дали процесът на съвместно съществуване и взаимно валидиране между актьора и технологията може да се приеме за еволюция или е по-скоро деволуция? И все пак, като имам предвид комплексността на проблематиката, предлагам златната среда на (де)еволюция – от една страна - налице са недостатъци, които са в ущърб на актьора, но от друга - тези предизвикателства отварят нови възможности за реализация.

Предметът на изследването, така както е зададен от темата – „Предизвикателства пред актьора в европейския театър от началото на XXI

век.“ би трябвало да бъде доста по-обхватен от разглеждания в изследването, тъй като предизвикателствата пред съвременния актьор не са свързани само с навлизането на новите технологии в театъра, но приемам, че втората част от заглавието – „Актьорът в мултимедийния спектакъл върху английска ренесансова драма“ конкретизира, а не разширява обхвата на изследователското поле. Темата за навлизането на новите технологии в театъра съвсем основателно провокира творците и изследователите, не само заради възможностите, които предоставят новите медии, но и заради неминуемите ограничения, които налагат. В този смисъл намирам, че подобни изследвания, особено когато са задълбочено проведени, са особено полезни. Такъв е случаят и с настоящото изследване. Като професионален актьор с дългогодишна практика, който е имал възможност, къде успешно, къде не, да изпита на гърба си влиянието на всякакви технически нововъведения, не само в театъра, но и в киното, в края на текста, почувствах известна недостатъчност, с оглед очакванията, които темата породила у мен. Почти не става дума, по същество, какви са реалните предизвикателства пред актьорите в светлината на дигиталната революция, в която се намираме. Давам си сметка, обаче, че това е много сложна тема и може би ще трябва още време да мине, за да осмислим истинското влияние на техниката върху живото изпълнение. А и за тази цел проучванията няма да могат да се опират само на крайните резултати в даден спектакъл, но ще трябва да се присъства и „на терен“ и да сме готови и за неочаквани изводи. Разбира се, авторката си дава сметка за тази недостатъчност и съвсем основателно отбелязва: „Същността на Шекспировия текст, която в оригиналния си контекст сублимира във фигурата на актьора на „голата“ сцена на английския ренесансов театър, се модифицира чрез мултимедиялни и интермедиялни изразни средства и неизбежно подлага **функцията** на актьора на предизвикателство, което е и предмет на настоящето изследване“. Т.е. предметът се конкретизира от предизвикателствата въобще към предизвикателствата спрямо функцията на актьора, което аз лично, изчитайки текста, намирам за напълно резонно.

Със своето изследване докторантката демонстрира богата театрална култура, особено в англоезичния свят, което е съвсем разбираемо, предвид университетите, които е завършила; изследователски талант, отлично познаване на знаковите теоретични и практически източници, ползва богат речник, без да е претенциозна.

Като заключение на своето становище ще цитирам Миряна Димитрова: „В момента, в който дадено театрално събитие придобие „вечност“ в интернет платформи то губи ексклузивността си със съответстващата му в

очите на зрителите оценка за висока степен на художествена стойност, породена от ефимерното му естество“. Напълно съм съгласен.

Гласувам с Да за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Миряна Стефанова Димитрова.

Гр. София

проф. д-р П. Господинов

01.09.2023